

YÊN BÁI ĐẨY MẠNH PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO ĐỒNG BÀO DÂN TỘC THIỂU SỐ

QUÁCH THỊ HỒNG NGÂN*

Phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số là một trong những nhiệm vụ quan trọng của tỉnh Yên Bái. Những năm qua, tỉnh đã quan tâm chỉ đạo công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật tỉnh Yên Bái đã chủ động nghiên cứu, đổi mới phương pháp, nội dung, hình thức tuyên truyền, phù hợp với tình hình thực tiễn tại các địa phương. Tuy nhiên, công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số trong tỉnh vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định. Bài viết nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp đẩy mạnh phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái, từ đó góp phần nâng cao nhận thức, ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật cho cán bộ và người dân.

Từ khóa: Phổ biến, giáo dục pháp luật; đồng bào dân tộc thiểu số; tỉnh Yên Bái; đẩy mạnh.

Legal dissemination and education for ethnic minorities is one of the key tasks of Yen Bai province. In recent years, the province has prioritized directing this task. The province's Council for legal dissemination and education has proactively researched and innovated methods, content, and forms of communication to suit local conditions. However, the implementation of this task for ethnic minorities within the province has revealed certain limitations. The article examines the current situation and proposes several solutions to strengthen legal dissemination and education for ethnic minorities in Yen Bai province. The goal is to improve awareness, respect for the law, and legal compliance among both officials and the people.

Keywords: Legal dissemination and education; ethnic minorities; Yen Bai Province; promotion.

NGÀY NHẬN: 15/11/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/12/2024

NGÀY DUYỆT: 14/02/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.349.2025.1102>

1. Đặt vấn đề

Những năm qua, công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân nói chung và đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái nói riêng đã được các cấp, ban, ngành, đoàn thể, địa phương trong tỉnh quan tâm chỉ đạo, triển khai mang lại những hiệu quả tích cực, góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho

người dân trong toàn tỉnh. Tuy nhiên, thực tiễn công tác này cũng cho thấy, những hạn chế, nhận thức của một bộ phận người dân chưa cao, hình thức tuyên truyền còn đơn điệu, kỹ năng sử dụng công nghệ của đồng bào dân tộc thiểu số còn hạn chế nên việc

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Lào Cai

tiếp cận các thông tin thông qua công nghệ chưa kịp thời... Chính vì vậy, nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm đẩy mạnh phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái là rất cần thiết.

2. Thực trạng giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái

Tỉnh Yên Bái có “trên 30 dân tộc anh em cùng chung sống, trong đó đồng bào dân tộc thiểu số chiếm gần 56, 24% dân số toàn tỉnh; có 9 huyện, thị xã, thành phố; 180 xã, phường, thị trấn (có 81 xã vùng cao, đặc biệt khó khăn và 2 huyện vùng cao là Trạm Tấu, Mù Cang Chải, đồng bào dân tộc Mông chiếm trên 80%, nằm trong 62 huyện nghèo, đặc biệt khó khăn của cả nước)”¹. Do đó, việc nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân sẽ góp phần quan trọng vào thực hiện tốt các chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước trên địa bàn tỉnh, nhất là vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

a. Một số kết quả đạt được

Tỉnh Yên Bái đã xây dựng và ban hành nhiều văn bản về công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. Đơn cử: Đề án “Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trên địa bàn tỉnh Yên Bái, giai đoạn 2018 - 2021”; Kế hoạch số 107/KH-HĐPH ngày 04/5/2024 về hoạt động của Hội đồng phối hợp phổ biến giáo dục pháp luật tỉnh Yên Bái năm 2024; Chỉ thị số 14-CT/TU ngày 01/6/2021 của Ban Thường vụ tỉnh Yên Bái về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật cho cán bộ, Nhân dân (viết tắt là Chỉ thị số 14) trên địa bàn tỉnh...

Những năm gần đây, tỉnh Yên Bái đã triển khai nhiều hoạt động tuyên truyền, phổ biến kiến thức pháp luật cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số, trong đó tỉnh đã tập trung tuyên truyền, giáo dục pháp luật phù hợp với đặc điểm văn hóa của từng địa phương; đào tạo đội ngũ cán bộ nòng cốt là người dân tộc thiểu số; sử dụng tiếng dân tộc trong truyền thông pháp luật; phối hợp hiệu quả với các

đoàn thể. Ban Dân tộc tỉnh phối hợp với Sở Tư pháp, Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Mặt trận Tổ quốc tỉnh thường xuyên tổ chức tuyên truyền phổ biến chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước về công tác dân tộc và các luật, điều luật liên quan. Đặc biệt là vấn đề về phòng, chống tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống; giải đáp những thắc mắc về pháp luật...

Hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật ngày càng phong phú, đa dạng, phù hợp với từng đối tượng, địa bàn, như: tổ chức các hội nghị, buổi tuyên truyền pháp luật, xây dựng bản tin chuyên ngành, các chuyên mục trên báo, đài, biên soạn các loại tài liệu, đề cương... Công tác biên soạn tài liệu phổ biến, giáo dục pháp luật được chú trọng dưới nhiều hình thức, như: bản tin, tờ rơi, đĩa tuyên truyền, sách hỏi đáp... Riêng trong năm 2023 “các sở, ngành đã biên soạn và phát hành 137.895 tài liệu phổ biến, giáo dục pháp luật”². Từ năm 2023 đến tháng 5/2024, Yên Bái đã “tổ chức gần 7.000 buổi tuyên truyền cho hơn 690.000 lượt người; phát hành 170.000 loại tài liệu”³. Cổng Thông tin điện tử tỉnh Yên Bái đã “biên soạn, cập nhật đăng tải gần 4.000 tin, bài, ảnh liên quan đến tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật; thực hiện 43 chương trình đối thoại, giải đáp chính sách tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật”⁴.

Cùng với việc tổ chức tuyên truyền trực tiếp, ngành Tư pháp của tỉnh còn phối hợp với các cơ quan truyền thông để truyền tải thông tin đến người dân qua các chương trình, chuyên mục trên sóng phát thanh truyền hình, báo in và các trang thông tin điện tử; duy trì hệ thống tủ sách pháp luật; câu lạc bộ pháp luật ở cơ sở; tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý,... Tỉnh Yên Bái đã phát huy hiệu quả hoạt động quản lý nhà nước về công tác hòa giải ở cơ sở và quản lý, khai thác tủ sách pháp luật. Hiện nay, “có 1.371 tổ hòa giải ở cơ sở, với 8.476 hòa giải viên, từ tháng 6/2021 đến ngày 29/02/2024, các hòa giải viên ở cơ sở đã hòa giải thành 6.188/6.747 vụ, việc, đạt tỷ lệ 91,7%. Công tác tư vấn pháp luật và trợ giúp pháp lý được thực hiện thường xuyên. Trung tâm Trợ giúp pháp lý

tỉnh đã tổ chức 54 đợt truyền thông pháp luật; thực hiện trợ giúp pháp lý 1.409 vụ việc cho 1.409 người”⁶.

Sở Tư pháp đã xây dựng và phát triển các nền tảng trực tuyến, như: website, fanpage, ứng dụng di động để cung cấp thông tin pháp luật một cách đa dạng và sinh động. Các cơ quan, đơn vị, địa phương trong tỉnh đã tổ chức nhiều cuộc thi trực tuyến, như: tìm hiểu *Luật An ninh mạng*, *Luật An toàn thông tin* năm 2023; duy trì định kỳ và nâng cao chất lượng hiệu quả các chuyên mục phổ biến, giáo dục pháp luật trên Báo Yên Bái, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh, Cổng Thông tin điện tử tỉnh,... Các chuyên mục như “Thông tin chính sách pháp luật”, “An ninh Yên Bái”, “Quốc phòng toàn dân”, “Công đoàn”, “Nhà nước và pháp luật” trên Đài Phát thanh - Truyền hình tỉnh; chuyên mục “An ninh trật tự”, “Phòng, chống tham nhũng”, “Phòng, chống ma túy”, “An toàn giao thông” trên Báo Yên Bái.

Cùng với đó, đặc biệt quan tâm tới công tác xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. Hiện nay, Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật tỉnh Yên Bái “có 34 thành viên, 4 đồng chí trong tổ giúp việc của Hội đồng; 38 báo cáo viên pháp luật cấp tỉnh; 22 cán bộ làm công tác pháp chế; 232 báo cáo viên pháp luật cấp huyện, 2.681 tuyên truyền viên pháp luật cấp xã. Đội ngũ báo cáo viên pháp luật, cán bộ pháp chế và cán bộ làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật đã phát huy tốt vai trò của mình và có trên 80% báo cáo viên pháp luật cấp tỉnh đã tham gia phổ biến, giáo dục pháp luật trực tiếp tại các hội nghị hoặc các cuộc họp, hội nghị có lồng ghép nội dung phổ biến, giáo dục pháp luật”⁷.

Công tác kiểm tra, giám sát, khen thưởng được thực hiện thường xuyên, từ năm 2021 - 2023, Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật tỉnh Yên Bái đã “tổ chức 13 cuộc kiểm tra trực tiếp tại các sở, ban, ngành của tỉnh và các huyện, thị xã, thành phố”⁸. Các nội dung kiểm tra, tự kiểm tra đều thực hiện đúng quy định và bảo đảm theo yêu cầu đề ra.

Với những nỗ lực không ngừng, tỉnh Yên Bái đang góp phần xây dựng một xã hội pháp quyền, trong đó mọi công dân đặc biệt là người dân vùng cao, vùng sâu, vùng đặc biệt khó khăn đều có cơ hội tiếp cận và hiểu biết pháp luật để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp. Điều này đã góp phần nâng cao trình độ nhận thức, hiểu biết pháp luật, ý thức tôn trọng, chấp hành pháp luật của cán bộ và Nhân dân.

b. Những hạn chế, tồn tại

Cùng với những kết quả đạt được, công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái còn những hạn chế nhất định: (1) Một số cấp ủy, tổ chức đảng, một số cơ quan, đơn vị chưa quan tâm đúng mức tới công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. (2) Đội ngũ làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật chưa đồng đều, nhất là ở cơ sở; hầu hết các cán bộ chưa có nghiệp vụ, chủ yếu là kiêm nhiệm nên thiếu kinh nghiệm về tuyên truyền; nguồn lực cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật ở địa phương, nhất là các xã vùng cao còn hạn hẹp. (3) Nội dung, hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật còn đơn điệu, kém hấp dẫn; nội dung còn cứng nhắc, hình thức gẫun đơn, chưa có sức hấp dẫn. (4) Một bộ phận người dân, đặc biệt là người dân ở vùng sâu, vùng xa còn hạn chế về kỹ năng sử dụng công nghệ - thông tin nên cũng ảnh hưởng ít nhiều đến hiệu quả phổ biến, giáo dục pháp luật.

3. Giải pháp đẩy mạnh phổ biến giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Yên Bái

Thứ nhất, tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật qua các buổi họp thôn, hội nghị, sân khấu hóa các nội dung để người dân dễ hiểu, dễ thực hiện. Các đảng đoàn, ban cán sự Đảng, các cơ quan, ban, ngành, Mặt trận Tổ quốc, các đảng bộ cấp cơ sở cần tiếp tục triển khai, thực hiện nghiêm túc Kết luận số 80-KL/TW ngày 20/6/2020 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật; nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, Nhân dân; xác định công tác phổ biến, giáo dục

pháp luật là một bộ phận quan trọng của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng; là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Thứ hai, đổi mới nội dung, hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật phù hợp với đặc điểm, phong tục tập quán của đồng bào dân tộc thiểu số. Kết hợp chặt chẽ công tác phổ biến, giáo dục pháp luật với nâng cao ý thức chấp hành pháp luật; lấy ý thức chấp hành pháp luật là thước đo hiệu quả của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. Đặc biệt, phải gắn việc tuyên truyền chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước, của tỉnh Yên Bái với các phong trào thi đua, như: Cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”, các chương trình an sinh xã hội trên địa bàn tỉnh.

Thứ ba, tăng cường công tác phối hợp giữa các cấp, ngành và các địa phương trong công tác tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật. Các lực lượng chức năng, như: biên phòng, công an, cùng với Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân... cần được huy động để phối hợp thực hiện công tác phổ biến pháp luật. Trong đó, lực lượng biên phòng là lực lượng nòng cốt, hỗ trợ tích cực cho việc phổ biến pháp luật ở vùng biên giới.

Cùng với đó, tăng cường nguồn lực, chú trọng xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật. Cần lựa chọn, đào tạo và phát huy vai trò của những người am hiểu văn hóa, ngôn ngữ của đồng bào dân tộc thiểu số tại địa phương. Đồng thời, huy động các nguồn lực xã hội tham gia, như: các tổ chức hành nghề luật sư, luật gia, các chuyên gia, nhà khoa học, các chức sắc, chức việc trong các tôn giáo, già làng, trưởng bản, người am hiểu pháp luật,...

Thứ tư, tiếp tục đẩy mạnh ứng dụng chuyển đổi số vào công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật, tập trung vào việc phát triển các sản phẩm công nghệ thông tin thông minh, tương tác, phù hợp với nhu cầu của từng đối tượng người dân; đồng thời, đẩy mạnh công tác đào tạo, nâng cao năng lực cho cán bộ, công chức trong việc ứng dụng công nghệ - thông tin vào công việc. Xây

dựng các trang web, ứng dụng di động và các nền tảng trực tuyến chuyên về giáo dục pháp luật giúp người dân dễ dàng tiếp cận thông tin mọi lúc, mọi nơi. Tài liệu, sách, và các văn bản pháp luật nên được số hóa và cung cấp miễn phí trên mạng internet.

4. Kết luận

Công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Yên Bái đã đạt nhiều kết quả tích cực, làm chuyển biến rõ nét về nhận thức, thay đổi hành vi, nâng cao ý thức chấp hành các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Tuy nhiên, vẫn còn một số hạn chế, như: việc phổ biến pháp luật chưa bao phủ hết các khu vực vùng sâu, vùng xa, thiếu sự linh hoạt trong phương thức tuyên truyền, và ngôn ngữ pháp luật đôi khi còn khó hiểu đối với người dân tộc thiểu số, gây khó khăn trong việc áp dụng vào thực tế đời sống. Do vậy, tiếp tục nghiên cứu và đề xuất các giải pháp đẩy mạnh phổ biến, giáo dục cho đồng bào dân tộc thiểu số tỉnh Yên Bái là rất cần thiết trong giai đoạn hiện nay□

Chú thích:

1. Ủy ban nhân dân tỉnh Yên Bái (2017). *Quyết định số 10/2017/QĐ-UBND ngày 22/6/2017 phê duyệt Đề án nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trên địa bàn tỉnh Yên Bái, giai đoạn 2018 - 2021*.

2. Yên Bái đẩy mạnh tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật nâng cao nhận thức pháp luật cho cán bộ và nhân dân. <https://www.yenbai.gov.vn>, ngày 23/02/2024.

3, 5. *Đổi thay nhận thức, hành vi, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật cho người dân tộc thiểu số ở Yên Bái*. <https://dantocmiennui.vn>, ngày 30/5/2024.

4. *Chuyển đổi số đưa pháp luật đến gần với người dân*. <https://daibieunhandan.vn>, ngày 08/9/2024.

6, 7, 8. Yên Bái: *Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật cho cán bộ, nhân dân*. <https://yenbai.gov.vn>, ngày 28/4/2024.